

IMPERIUM

4T ESO: LLATÍ, LLENGUA I CULTURA

BLOC 1: A L'OMBRA DE SPQR

Nom i Cognom _____

<https://espaihermes.com>

ISBN: 978-84-09-76230-9

IMPERIUM. HISTÒRIES ROMANES

Sortida a l'exposició del Museu d'Arqueologia de Catalunya	1
Presentació	1
Objectius didàctics i competències	1
Preparació per a la sortida	2
Primera part: <i>què vol dir ser romà? (explicació a classe)</i>	2
Segona part: <i>llegir objectes, llegir inscripcions</i>	4
Visitem el museu.....	5
Activitats de comprensió final a l'aula	7
RÚBRIQUES.....	14

IMPERIVM HISTÒRIES ROMANES

SORTIDA A L'EXPOSICIÓ DEL MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA

PRESENTACIÓ

Què va ser l'Imperi romà? Com vivien els seus habitants? Quina herència ens ha deixat Roma?

IMPERIVM. Històries romanes del Museu d'Arqueologia de Catalunya és molt més que una exposició: és un viatge immersiu al cor de Roma. Des de la teva mirada contemporània, descobriràs què significava realment ser romà. T'esperen relats personals que donen veu a la història, mapes dinàmics que et situen en el temps, recursos digitals 360° que et faran partícip de l'experiència i més de dos-cents objectes arqueològics que et connectaran amb la vida quotidiana, les inquietuds i les esperances d'aquelles persones que van habitar un món complex, divers i sorprenentment global.

Cada història és un fil conductor que obre una finestra a un aspecte diferent de la societat romana: el poder, les creences, l'estructura social, la guerra, l'oci, el treball i la vida diària dins un imperi que va dominar la Mediterrània durant set segles.

El seu itinerari s'organitza en grans àmbits temàtics que dialoguen amb les peces exposades i amb els recursos audiovisuals. Aquesta mirada transversal et permet captar l'essència de Roma: la seva capacitat d'integració, la solidesa de les seves institucions i la diversitat cultural que es va mantenir sota l'autoritat de l'*imperium*.

Les obres provenen principalment de les ciutats romanes de Bàrcino, Tàrraco, Baetulo i Emporiae, juntament amb altres territoris romanitzats de la Hispània i de l'Imperi. La visita combina objectes originals amb tecnologia interactiva per oferir una experiència viva, clara i accessible.

A *IMPERIVM*, Roma deixa de ser només història d'aula per convertir-se en un mosaic d'històries humanes. Petites vides que, sumades, revelen la grandesa d'una cultura que continua formant part del nostre llegat.

OBJECTIUS DIDÀCTICS I COMPETÈNCIES

- Reconèixer inscripcions llatines i identificar elements bàsics: abreviatures, fórmules, declinacions, noms propis.
- Comprendre el concepte de romanització a partir de peces arqueològiques reals.
- Analitzar la vida quotidiana i institucional de Roma a partir de fonts materials.
- Competències: Història de Roma (C4); Patrimoni arqueològic (C5); Expressions i lèxic llatí (C2); Comprensió i anàlisi de textos (epigrafia) (C1).

PREPARACIÓ PER A LA SORTIDA

Visualització d'aquest vídeo: [Imperium. Històries romanes](#) (5 minuts)

PRIMERA PART: QUÈ VOL DIR SER ROMÀ? (EXPLICACIÓ A CLASSE)

Pregunta base i de reflexió:

“Què fa que una persona se senti part d'un poble? Quins elements i emocions feien que algú s'identifiqués com a “romà” fa dos mil anys?”

Pluja d'idees a la pissarra i debat que ens porti a l'actualitat

EL CONCEPTE D'IMPERIUM?

Distingir entre les dues accepcions:

- **Imperium civile** → autoritat política i jurídica
- **Imperium militare** → comandament de l'exèrcit

Implica:

- Jerarquia
- Autoritat pública
- Control de territoris
- Legitimitat del poder
- És fonamental per entendre l'exposició.

L'ESTRUCTURA SOCIAL ROMANA

Piràmide social:

• Ciudadans romans (cives)	○ Drets polítics, propietat, càrrecs ○ Homes lliures majors de 17 anys
• Lliberts (liberti)	○ Antics esclaus alliberats ○ Obligacions amb el patró
• Estrangers (peregrini)	○ Residents sense drets de ciutadania
• Esclaus (servi)	○ Sense drets; tasques domèstiques, agrícoles, administratives o especialitzades
• Dones i menors	○ No tenien drets polítics → dins l'autoritat del <i>paterfamilias</i>

L'OCI A ROMA (SPECTACULA)

Els romans vivien l'oci com una forma de cohesió social i identitat comunitària. Eren espais de trobada, de propaganda i de diversió popular.

Tipus d'espectacles:

- Amfiteatre → lluita de gladiadors
- Circ → cursa de carros
- Teatre → representacions còmiques i dramàtiques

EL RETRAT

Els romans van desenvolupar un art del retrat únic, que no només representava la persona, sinó allò que volien transmetre al món: autoritat, saviesa, edat, poder, llinatge o virtut.

Elements importants

- El retrat romà és realista (*verisme*): arrugues, dents, cicatrius... tot té significat.

- Els emperadors i polítics poden aparèixer idealitzats: *roman aetenus*, jove per sempre.
- La imatge servia com a propaganda política i com a memòria familiar.
- El pentinat, l'expressió i els atributs identifiquen el personatge.
- Mirar un bust és entrar en contacte amb una persona real de fa 2000 anys.

LA RELIGIÓ A ROMA (CULTUS)

La religió romana té un caràcter pràctic, comunitari i ritual. Es basa en mantenir la *pax deorum* (pau amb els déus) i per aquest motiu es fonamentava en els rituals.

Havia dos tipus de rituals:

- domèstica (llars i avantpassats)
- pública (festes i temples).

Els déus s'identificaven pels seus atributs: raig, trident, casc, colom...

L'EXÈRCIT

El motor de l'expansió romana. Sense l'exèrcit, Roma no seria Roma.

- El legionari no només lluitava: construïa vies, ponts, campaments (castra) i assegurava el territori.
- L'equipament era molt característic: *gladius*, *pilum*, *scutum*, *lorica segmentata*.

L'imperi es manté gràcies:

- a la disciplina,
- a les colònies de veterans,
- al control de les fronteres (limes).

PROCÉS DE ROMANITZACIÓ I CIUTATS CATALANES

Definir el concepte *romanització*

Ensenyar un mapa on estiguin ubicades les següents ciutat i plànols de les ciutat

- **Bàrcino** → ciutat planificada, muralles, vida urbana
- **Tarraco** → capital de la província Hispania Citerior.
- **Baetulo** → colònia romana fundada al segle I aC.
- **Emporiae** → contacte entre grecs i romans, port comercial.

Conceptes clau:

- Integració lingüística
- Adopció del dret romà
- Urbanisme i infraestructures
- Religió i costums

Vídeos:

[La vida diària a l'antiga Roma](#) (23 minuts)

[Així es vivia a l'antiga Roma: emperadors, plebeus, soldats, higiene i religió](#) (43 minuts)

SEGONA PART: LLEGIR OBJECTES, LLEGIR INSCRIPCIONS

BREU INTRODUCCIÓ A L'ÉPIGRAFIA:

Abreviatures bàsiques:

Abreviatura	Significat	Explicació
D M	<i>Dis Manibus</i>	dedicació funerària
H S E	<i>Hic situs est</i>	"Aquí jeu"
V S L M	<i>Votum solvit libens merito</i>	vot religiós
IMP	<i>Imperator</i>	emperador o general victoriós
COS	<i>Consul</i>	magistratura
LEG	<i>Legatus</i>	legat militar
TRIB POT	<i>Tribunica potestas</i>	poder tribunic

Exemple – exercici: davant d'aquesta inscripció

D M
MARCVS · FLAVIVS
H·S·E

- De quin tipus és?
- Quines abreviatures té?
- Quin nom complet hi veus?

INTERPRETAR OBJECTES ARQUEOLÒGICS

Quan s'observa un objecte arqueològic, s'han de tenir en compte alguns elements. Busca informació sobre aquests objectes

- Quin objecte és? (nom en llatí)
- Datació:
- Material:
- Quina era la seva funció
- Què indica sobre la vida domèstica?

- Quin objecte és? (nom en llatí)
- Datació:
- Metall utilitzat
- Decoracions o inscripcions
- Què diu sobre l'exèrcit?

- Quin objecte és? (nom en llatí)
- Datació:
- A qui està dedicada?
- Què commemorava?

VISITEM EL MUSEU

FITXES D'OBSERVACIÓ

UN TERRITORI EN EXPANSIÓ

Posa atenció en el mapa dinàmic i fixa't en els colors, les fronteres, l'evolució territorial, les ciutats destacades, els canvis temporals... I marca la resposta correcta mentre mires la projecció inicial

Els colors del mapa serveixen per representar:

☐ El clima de cada regió	☐ Les diferents fases d'expansió de Roma
☐ Els límits de les ciutats gregues	☐ Les muntanyes i rius principals

Quan Roma és petita, les seves fronteres:

☐ Són molt reduïdes, només al voltant del Laci	☐ Inclouen Hispània i la Gàl·lia
☐ Abracen tota Itàlia des del primer moment	☐ Es mantenen igual al llarg de tota la projecció

Durant la República avançada, les fronteres:

☐ Es fan més petites	☐ S'expandeixen cap a la Mediterrània occidental i oriental
☐ Es desplacen cap al nord d'Àfrica	☐ Es divideixen en dos imperis

Quina afirmació descriu millor el que has vist?

☐ Roma perd territoris contínuament	☐ Roma creix ràpidament, domina el Mediterrani i després es fragmenta
☐ El mapa alterna creixements i pèrdues constants	☐ Roma només s'expandeix cap al nord

Quines ciutats apareixen remarcades com a clau del territori? (Marca'n dues)

☐ Cartago	☐ Babilònia
☐ Bàrcino	☐ Emporiae
☐ Tarraco	

La ciutat que apareix com a centre inicial és:

☐ Atenes	☐ Roma
☐ Cartago	☐ Alexandria

Quan el mapa mostra la màxima expansió territorial?

☐ En època del Regne	☐ En època d'August i els emperadors romans
☐ Durant la República primerenca	☐ Durant el declivi final

Els últims minuts del mapa mostren:

☐ Una nova expansió	☐ Una reducció i fragmentació de l'Imperi
☐ La fundació de Bàrcino	☐ L'inici de les guerres púniques

INSCRIPCIONS LLATINES

Tria una inscripció funerària o votiva.

- Fes una foto o copia una part
- **Observa:** les abreviatures hi trobes; quin nom romà hi apareix; inscripció oficial (militar/política); quins càrrecs apareixen?

VIDA QUOTIDIANA

1. Observa bé com vestien els diferents grups socials:

Grup social	Peça clau	Missatge social
Patricis i ciutadans rics	<i>Toga virilis Toga praetexta</i>	Ciutadania plena / autoritat i poder
Plebeus i ciutadans comuns		
Lliberts		
Esclaus		
Dones		
Legionaris		

2. Observa un objecte domèstic i pensa:

- quin ús tenia?
- si era de casa rica o modesta.

3. Observa un objecte relacionat amb l'oci i pensa:

- el tipus d'activitat?
- té paral·lels actuals?

ELS ROSTRES

Elegeix un bust (emperador, dona, militar, infant...) i apunta per recordar:

- Qui és el personatge?
- De quin material està fet?
- Quina és l'expressió del rostre: serè, tens, majestuós?
- Trets destacats: cabell, mirada, proporcions, arrugues, pentinat...
- Estat de conservació: complet, parcial, restaurat?
- Quin missatge creus que vol transmetre aquest retrat: poder, saviesa, edat i experiència, joventut i vigor, pietat, autoritat militar?
- Si és un emperador o magistrat, quins atributs el delaten? quina imatge pública volia projectar?
- Si és un bust privat (ciutadà, dona, infant): què revela del seu estatus social? quin model estètic segueix (realista, idealitzat)?

RELIGIÓ

Busca la representació d'un déu:

- Quin déu és?
- Quins atributs ho indiquen?

EXÈRCIT I IMPERI

Observa un objecte militar:

- Quin rang suggereix?
- Què revela sobre la vida del legionari?

HISPÀNIA I LES CIUTATS

- Descobreix si hi ha alguna peça procedent de Tarraco, Bàrcino, Emporiae o Baetulo.
- Dona alguna informació sobre la romanització?

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ FINAL A L'AULA

Com ja has de saber, Roma no sempre va ser l'Imperi immens que apareix a *IMPERIVM*. Va néixer com una petita ciutat del Laci i, al llarg de segles, va créixer fins a unir sota un mateix poder pobles, ciutats i cultures molt diverses... fins arribar a ser un Imperi.

TERRITORI EN EXPANSIÓ: L'EXPANSIÓ DE ROMA AL LLARG DEL TEMPS

Objectiu: comprendre com Roma passa de ser una petita ciutat del Laci a convertir-se en un gran Imperi, identificant les etapes de Monarquia, República i Imperi. **Competències:** C3, C4 i C5.

A. Contesta les següents preguntes

MONARQUIA (753–509 aC).

En aquesta etapa, Roma és...

- ☐ Un imperi mediterrani
- ☐ Una ciutat petita del Laci
- ☐ Una confederació de ciutats etrusques

Marca les ciutats més influents del moment: (Tria dues)

☐ Roma	☐ Cartago
☐ Lavinium	☐ Tàrraco
☐ Alba Longa	

REPÚBLICA (509–27 aC) Etapa de gran expansió militar i territorial.

Durant la República, Roma s'expandeix cap a...

- ☐ Solament el nord d'Europa
- ☐ La Mediterrània occidental i oriental
- ☐ Àsia central

Les Ciutats clau del període: (Tria tres)

☐ Roma	☐ Siracusa
☐ Cartago	☐ Amèrica del Nord
☐ Tàrraco	

IMPERI (27 aC – 476 dC): Roma arriba al seu màxim esplendor territorial.

En l'Imperi, el territori romà arriba fins a...

- ☐ Només Itàlia
- ☐ Del nord d'Àfrica fins a Britània i Mesopotàmia
- ☐ Rússia

Les Ciutats importants d'aquesta etapa a Hispània eren : (Tria quatre)

☐ Roma	☐ Baetulo
☐ Bàrcino	☐ Corduba
☐ Tàrraco	☐ Emerita Augusta
☐ Emporiae	☐ Lugdunum

B. Dibuixa la història de Roma en un MAPA MUT

En el mapa mut que tens al final del dossier:

- **Marca en un color (vermell)** l'espai aproximat que ocupava Roma durant la **Monarquia** i fes una petita rodona al Laci.
- **Marca en color blau** l'expansió de la **República**. Inclou la península Itàlica, Cartago, part d'Hispània i Grècia.

- **Marca en color (groc)** la màxima extensió de l'Imperi. Mediterrani complet, Gàl·lia, Britània, nord d'Àfrica, Àsia Menor.
 - **Situa 6 ciutats** (amb un punt negre i nom al costat): **Roma, Cartago, Tàrraco, Emèrita Augusta, Emporiae, Lugdunum, Bàrcino, Corduba**
 - Fes una **petita llegenda** amb els tres colors: Vermell: Monarquia; Blau: República; Groc: Imperi.
- C. Reflexió final: Argumenta la resposta en tres paràgraf:** *Quina etapa t'ha semblat més sorprenent pel canvi territorial i per què?*

EPIGRAFISTA PER UN DIA

Tria alguna de les inscripcions que vas veure al MAC.

- Transcriu-la (o copia'n una part).
- Identifica 3 abreviatures i explica'n el significat.
- Escribeu el nom complet d'algun personatge que hi aparegui.
- Fes una traducció parcial (una línia o una fórmula).
- Què commemorava aquesta inscripció?
- Per què és una font històrica important?

VIDA QUOTIDIANA: L'OBJECTE I LA SEVA HISTÒRIA

1. Escull un objecte que vas veure (llum d'oli, *gladius*, àmfora, eines...).

- Descriu:
- Material
- Forma i decoració
- Funció
- Quina paraula llatina hi associaries?
- Què ens diu sobre la vida quotidiana romana?
- Quin seria el seu equivalent modern?

2. Qui soc jo a Roma? Els vestits i identitat social?

I. Marca la categoria que correspon a cada peça:

A. Toga praetexta (amb franja porpra)

☐ Esclau

☐ Dona casada

☐ Llibert

☐ Magistrat / nen ciutadà

B. Túnica senzilla, de colors terrestres

☐ Patrici

☐ Plebeu

☐ Consul

☐ Militar

C. Stola + palla

☐ Dona esclava

☐ Dona casada

☐ Vestal

☐ Llibert

D. Armadura i casc (*lorica segmentata*)

☐ Patrici

☐ Legionari

☐ Nen ciutadà

☐ Metge

E. Túnica molt simple, sense ornaments

☐ Esclau

☐ Plebeu

☐ Dona noble

☐ Militar jubilat

II. Identificat amb un habitant de Roma. Selecciona un sol vestit i respon

- Qui ets a la societat romana? (plebeu, dona casada, magistrat, llibert...)
- Quins drets tens?
- Quines limitacions tens?
- Què fas normalment en un dia?
- Quin espai de la ciutat és més important per a tu?: *forum, domus, insula, termes, castra...*

Escriu-ho en 5–7 línies.

III. Dibuixa un personatge amb el vestit i escriu tres paraules clau que el defineixen

IV. Crea un títol original i fes un microdiari (20-25 línies) on s'expliqui un dia del teu personatge. En el teu relat s'han d'haver referències a : Què comunica aquest vestit sobre la teva posició social; com creus que et veuen els altres romans quan el portes; quina activitat fas... És a dir, quines funcions familiars i socials faria qui portés aquest vestit. També has d'incloure 5 paraules llatines

ELS ROSTRES: EL RETRAT I TU

- Respon aquí les preguntes sobre el bust que has elegit.
- Per què has elegit aquest retrat?
- què t'ha cridat més l'atenció d'aquest rostre?
- Què creus que diria sobre la seva vida si pogués parlar?
- Dibuixa el teu rostre en format bust

LA RELIGIÓ: ELS DÉUS EN ACCIÓ

I. Tria un déu o deessa que hagi vist representat:

- Quin era el seu paper principal?
- Quins rituals o festes se li dedicaven?
- Quin era el seu simbolisme per a la societat romana?
- On el veiem actualment (llengua, art, marques comercials...)?

II. Compara la religió domèstica i la pública

- Completen una taula:

Aspecte	Religió domèstica	Religió pública
Espai de culte		
Qui hi participa		
Objectes típics		
Finalitat		

- Quina creus que era més important per als romans, i per què?

III. Atributs i poder

- Assignar aquests atributs a la divinitat correcta:
 - Raig

- Arpa
- Colom
- Trident
- Casco i llana
- Rodella (escut)
- Caduceu
- Àmfora

IV. Crea el teu *lararium*

- Dibuixen o dissenyen un petit altar domèstic amb:
 - 1 déu protector
 - 2 objectes simbòlics
 - 1 petit ritual escrit (2–3 frases)

V. Activitat final de síntesi

- Fes una redacció de 200 paraules on es responguin les següents preguntes
 - Quina funció tenia la religió dins la societat romana?
 - Quina és la principal diferència entre religió romana i actual?

EXÈRCIT I IMPERI

1. “El legionari: vida i rutina”

Després d’observar objectes militars, respon:

- Quins eren els elements bàsics de l’equip d’un legionari?
- Quines feines feia un legionari a més de lluitar?
- Quins valors transmetia l’exèrcit romà? (*disciplina, lleialtat, obediència, esforç...*)
- Per què creus que Roma necessitava un exèrcit tan organitzat?

2. L’arquitectura militar: els *castra*

- Dibuixa (o completa un esquema) d’un campament militar:

Inclou:

- ✓ Principia (quarter general)
- ✓ Via praetoria
- ✓ Tenda del general
- ✓ Murallles i torres
- ✓ Tenda dels legionaris

Després, respon: *Què ens revela aquesta organització sobre la mentalitat romana?*

3. L’exèrcit i l’Imperi: causa i efecte

- Uneix amb fletxes o explica amb paraules pròpies:

Exèrcit	→	Imperi
Disciplina		Expansió geogràfica
Construcció de vies		Control del territori
Veterans premiats		Romanització i colònies
Victòries militars		Propaganda imperial

Explica per què aquestes relacions són importants

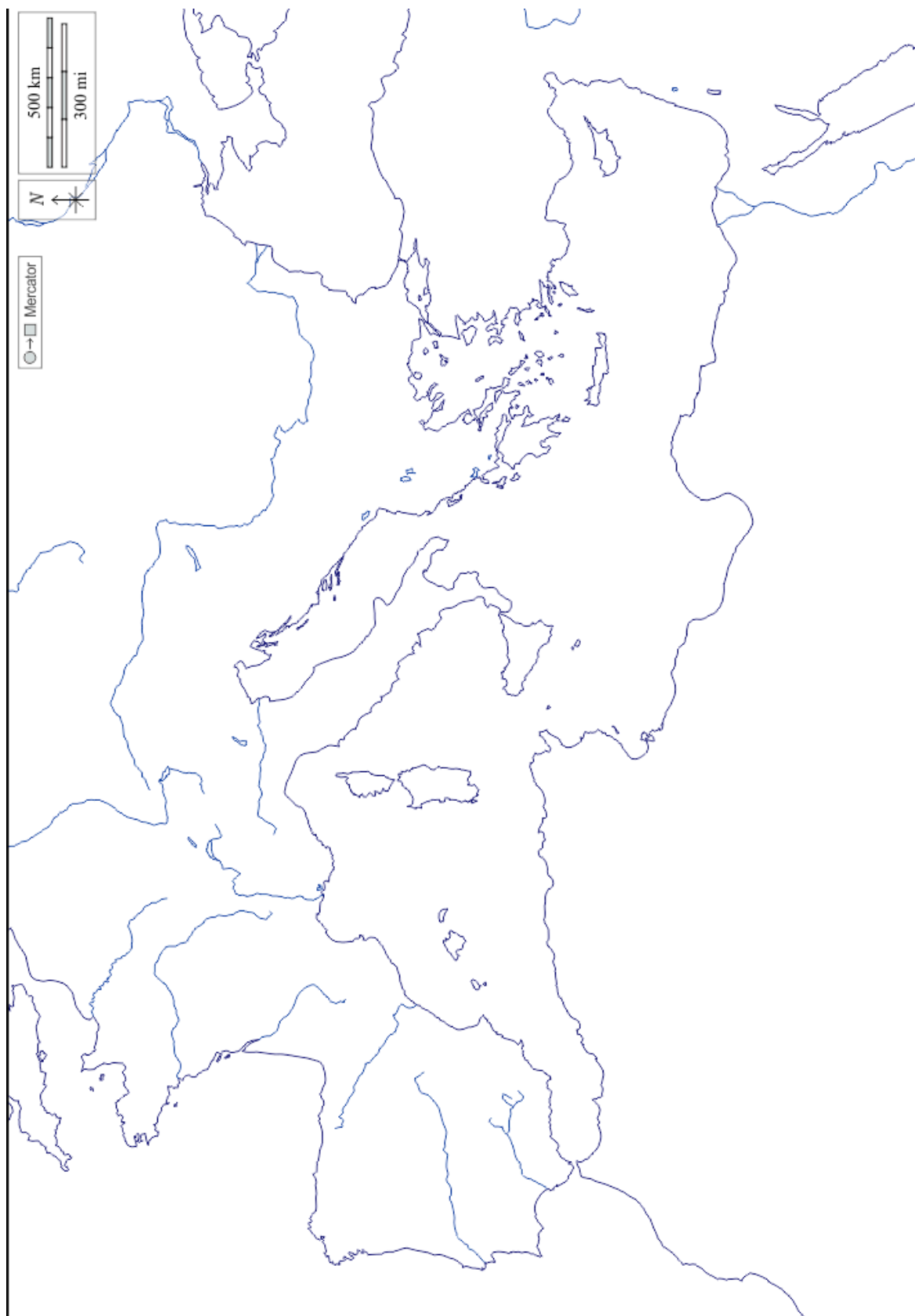
4. La vida del legionari

- **Crea un títol origina i fes un petit microrelat** (15-20 línees) d'un legionari que està destinat a conquerir una ciutat o territori. Per exemple Numància. (Busca informació per inspirar la teva narració)
 - On ets destinat?
 - Quina missió tens?
 - Quina peça militar és essencial per a tu?
 - Com és el teu dia?
 - Què trobes a faltar de Roma?
 - ...Inclou 3 paraules llatines (castra, gladius, via, aquila...).
- **Dibuixa aquest soldat amb tota la seva vestimenta i, sobre tot l'escut (*scutum*) amb un lema en llatí que l'identifiqui**

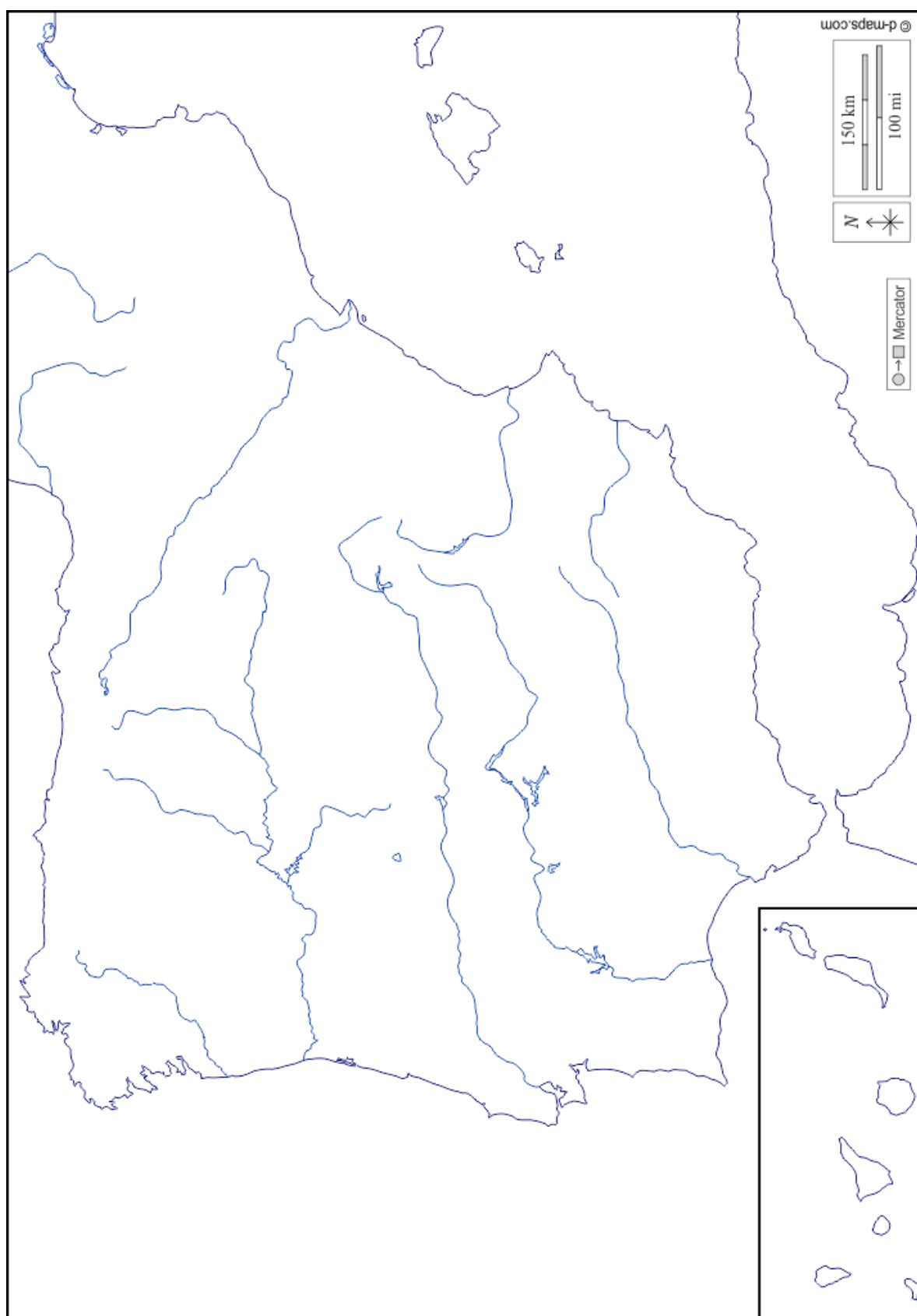
HISPANIA I LES CIUTAT

1. **Divideix la península segons la distribució territorial de l'època imperial i ubica en el mapa mut d'Hispania les següents ciutats.**
 - Tàrraco
 - Barcino
 - Baetulo
 - Emporiae
 - Ilerda
 - Emerita Augusta
 - Caesaraugusta
 - Corduba
2. **Contesta breument:**
 - Per què es van fundar aquestes ciutats?
 - Quins elements romans tenien en comú (muralls, termes, fòrum, vies...)?
 - Quina creus que va tenir més importància i per què?
3. **Busca el traçat de d'una ciutat romana de les anterior:**
 - Dibuixa el traçat i senyala les parts més important i necessàries que havia de tenir tota ciutat romana:
Cardo maximus; Decumanus maximus; Forum; Basílica; Termes; Teatre / Amfiteatre / Circ; Muralls i portes; Necròpolis (fora muralls); Domus / insulae; Aqüeducte
 - Quina funció té cadascuna d'aquestes parts?
4. **Explica als teus companys la teva ciutat.**

Mapa mut 1: Expansió de Roma

Mapa mut 2: Hispània i les ciutats

RÚBRIQUES

ACTIVITATS GENERALS

Criteri	AE	AN	AS	NA
Comprensió històrica i conceptual (30%)	Entén completament les etapes de Roma, la romanització, l'exèrcit i la religió. Explicacions rigoroses i ben argumentades.	Bona comprensió general amb petites imprecisions. Explicacions correctes però no sempre profundes.	Comprensió parcial amb confusions o manca d'exemples.	No demostra comprensió de les idees bàsiques. Respostes mínimes o errònies.
Anàlisi de fonts i objectes (inscripcions, bustos, objectes, mapa mut) (30%)	Identificació precisa d'abreviatures, materials, funcions i iconografia. Interpretacions correctes i mapa complet.	Bona identificació amb algun error menor. Interpretació adequada però poc detallada.	Identificació incompleta o amb errors. Interpretació superficial. Mapa amb mancances.	No identifica elements bàsics ni pot interpretar-los.
Expressió escrita i creativitat (20%)	Textos coherents, originals, ben estructurats i sense errors importants. Ús correcte i integrat de paraules llatines.	Textos entenedors i correctes, amb alguna manca de cohesió o d'originalitat. Ús acceptable de termes llatins.	Textos simples, amb errors o poca cohesió. Ús insuficient de paraules llatines.	Text incomplet, desordenat o fora de la consigna.
Presentació, esforç i organització del dossier (20%)	Dossier complet, ordenat, net i cuidat. Totes les activitats fetes i amb interès evident.	Dossier gairebé complet. Presentació correcta amb detalls millorables.	Falten activitats o presentació poc curiosa.	Dossier incomplet, desordenat o sense esforç visible.

MAPES

Criteri	AE	AN	AS	NA
Precisió geogràfica (40%)	Les tres fases (Monarquia, República, Imperi) estan perfectament ubicades; contorns acurats; proporció correcta; ciutats col·locades exactes.	Hi ha un o dos errors menors, però el mapa és globalment correcte i comprensible.	Diversos errors en ubicacions o proporcions, però s'entén el conjunt.	Error greus o desorientació territorial. No s'identifiquen zones o ciutats.
Llegenda i codis de colors (20%)	Llegenda completa i ordenada. Colors nets i coherents amb l'activitat: vermell (Monarquia), blau (República), groc (Imperi).	Llegenda present però amb algun detall poc clar o color lleugerament incorrecte.	Colors confusos o llegenda incompleta.	No hi ha llegenda o els colors no s'utilitzen adequadament.
Ubicació de ciutats (Roma, Cartago, Tàrraco, Emerita Augusta, Bàrcino, Emporiae, Lugdunum, Corduba...) (25%)	Mínim 6 ciutats col·locades amb exactitud i ben etiquetades.	5-6 ciutats correctes, amb un petit error de posició.	3-4 ciutats, o errors evidents en la ubicació.	Menys de 3 ciutats o ubicació incorrecta.
Presentació i claredat visual (15%)	Mapa molt net, colors diferenciats, etiquetes llegibles, traç polit. Es nota esforç i cura.	Presentació clara però amb algun espai poc polit o etiquetes petites.	Presentació acceptable però poc cuidada o amb traces confuses.	Presentació bruta, poc llegible o inacabada.